

ことわざ かだい
諺の課題

1) 江戸っ子は五月の鯉の吹き流し

- (přeneseně) „Děti Eda jsou májové vlaječky ve tvaru kapříků *koi*.“
- Může mít dva významy:
 1. Mluva rodáků z Eda je hrubá, ale tím si ulevují na duši. Upouští páru.
 2. Rodáci z Eda jsou samá velká slova, ale ta nemají žádný valný obsah.
- Podobné angl. *all bark no bite* nebo *all talk no deed* či *full of hot air*
- Podobné čs. ‚Prázdňá slova.‘

Alternativní forma: 江戸っ子は五月の鯉の吹き流し 口先ばかり腸はない。

例文: きにししないで、口は悪いが江戸っ子は五月の鯉の吹き流しさ。
,Nedělej si z toho těžkou hlavu, hrubou mluvou upouštím páru.‘

Poznámky:

Protože papíroví kapři mají prázdná břicha, proto se toto přísloví tak říká.

江戸っ子	<i>edokko</i>	děti Eda, termín označující děti, jež se narodily a byly vychovány v tehdejšímu Edu (současné Tokio)
吹き流し	<i>fukinagaši</i>	papíroví kapři <i>koinobori</i> (vyvěšovaní na svátek <i>tango no sekku</i> , jenž je slaven 5. května), kteří vlají ve větru
五月	<i>sacuki</i>	v tomto přísloví se čte jako <i>sacuki</i> , což je tradiční japonský název měsíce května

Zdroje:

Japonsko-český, česko-japonský velký slovník. V Brně: Lingea, 2016. Jazyky světa. ISBN 978-80-7508 142-1

Reikai gakušú kotowaza džiten 『例解学習ことわざ辞典』. 2. vyd. Tokio: Šogakukan 小学館, 2002. ISBN 4-09-501652-3

<https://ejje.weblio.jp/>

<http://kanji.nihongo.cz/home>

2) 馬の耳に念仏

- (přeneseně) „Kázat koňovi do ucha.“
- Bez ohledu na to, kolikrát je to řečeno, nemá to žádný výsledek.
- (Doplňení:) 馬に念仏を聞かせるの意味。(Poukazuje to na zbytečnost situace.)
- Podobné angl. (*advice slides off him like water of a duck's back* či *(it) fell on deaf ears*)
- Podobné čs. ‚Jedním uchem tam a druhým ven.‘ ‚Mluvit do zdi.‘ ‚Padlo to na neúrodnou půdu.‘ ‚Jako házet hrách na zed.‘ (Expresivně:) ‚Házet perly sviním.‘

Alternativní verze: いぬ ろんご
犬に論語。
Plýtvat dechem.

ばじとうふう
馬耳東風。

Mluvit do zdi. Naprostá lhostejnost posluchače.

例文： あの人には何（なに）を言（い）っても馬（うま）の耳（みみ）に念（ねん）仏（ぶつ）だ。
,Cokoli tomu člověku řeknu, je to jedním uchem dovnitř a druhým ven.'

Poznámky:

念仏	<i>nenbucu</i> (také <i>nembucu</i>)	je náboženské učení buddhismu školy Čisté země (také Amidismus), kdy je opěvováno či vzýváno Amidovo jméno; v Japonsku se jedná o recitování/opakování formule: „Namu Amida Bucu.“ neboli „Ať žije Buddha Amida.“ či „Vzývám tě, Buddho Amido.“
論語	<i>rongo</i>	analekty Konfucia

Zdroje:

HALPERN, Jack. *NTC's new Japanese-English character dictionary*. Lincolnwood, Ill.: National Textbook Company, c1993. National Textbook language dictionaries. ISBN 0-8442-8434-3
Japonsko-český, česko-japonský velký slovník. V Brně: Lingea, 2016. Jazyky světa. ISBN 978-80-7508-142-1

Reikai gakušū kotowaza džiten 『例解学習ことわざ辞典』. 2. vyd. Tokio: Šogakukan 小学館, 2002. ISBN 4-09-501652-3

<https://ejje.weblio.jp/>

<http://kanji.nihongo.cz/home>

3) 薄志弱行

- Vůle je slabá a provedení nedostatečné.
- Podobné angl. *infirm of purpose and lacking in decision*

例文： 薄志弱行（はくしじやくこう）で早起（はやお）きが三日（みっか）と続（つづ）かない。
,Kvůli slabé cílevědomosti a nerozhodnosti mi brzké vstávání nevydrželo ani tři dny.'

Poznámky:

薄志	<i>hakuši</i>	(má) slabou vůli (alternativní význam: projev vděčnosti)
弱行	<i>džakkó</i>	nedostatek v provedení (angl. <i>weakness in execution</i>)

Zdroje:

Japonsko-český, česko-japonský velký slovník. V Brně: Lingea, 2016. Jazyky světa. ISBN 978-80-7508-142-1

NELSON, Andrew Nathaniel. *The new Nelson Japanese-English character dictionary*. New Nelson ed. Tokyo: Tuttle Publishing, 1997. ISBN 0-8048-2036-8

Reikai gakušū kotowaza džiten 『例解学習ことわざ辞典』. 2. vyd. Tokio: Šogakukan 小学館, 2002. ISBN 4-09-501652-3

<https://ejje.weblio.jp/>

<http://kanji.nihongo.cz/home>

4) 新進気鋭

- (dosl.) „Na vzestupu, pln energie.“
- O člověku, který se čerstvě objevil v nějaké společnosti, jehož síla spočívá v anticipovaném úspěchu.
- Podobné angl. *Up-and-coming; young and energetic.*
- Česky lze přeložit jako: Na vzestupu; mladý a plný energie.

例文： ^{しんしんきえい}新進気鋭の^{ばいおりにすと}バイオリニストを^き聴きに^い行きます。
,Půjdu si poslechnout nadějného houslistu.‘

Poznámky:

Používá se v pádovém napojení s partikulí の。
新進 *šinšin* na vzestupu
気鋭 *kiei* energetický, činorodý, nadšený

Zdroje:

Japonsko-český, česko-japonský velký slovník. V Brně: Lingea, 2016. Jazyky světa. ISBN 978-80-7508-142-1
NELSON, Andrew Nathaniel. *The new Nelson Japanese-English character dictionary.* New Nelson ed. Tokyo: Tuttle Publishing, 1997. ISBN 0-8048-2036-8
Reikai gakušú kotowaza džiten 『例解学習ことわざ辞典』. 2. vyd. Tokio: Šogakukan 小学館, 2002. ISBN 4-09-501652-3
<https://eije.weblio.jp/>
<http://kanji.nihongo.cz/home>

5) 縦の物を横にもしない

- (dosl.) „Ani nepoloží něco vysokého na bok.“
- Shledávat věci příliš otravnými, a tak nic nedělat.
- Podobné angl. *too lazy to do anything*
- Podobné čs. ‚Chytat lelky.‘ nebo ‚Nic nedělat.‘

Alternativní forma: ^{よこ}横の^{もの}物を^{たて}縦にもしない。
Znaky 縦 (*joko*) a 横 (*tate*) jsou oproti původní verzi prohozeny.

例文： ^{やす}休みの^ひ日は^{たて}ごろごろして^{もの}縦の物を^{よこ}横にもしない。
,Během volných dní se povaluji a chytám lelky.‘

Poznámky:

Lze říci o někom, kdo je velmi lenivý.
縦 *džú* (音), *tate* (訓) vertikální, délka, výška, rozměr
横 *ou* (音), *joko* (訓) horizontální, šířka, vedle, boční

Zdroje:

Japonsko-český, česko-japonský velký slovník. V Brně: Lingea, 2016. Jazyky světa. ISBN 978-80-7508-142-1

Reikai gakušú kotowaza džiten 『例解学習ことわざ辞典』. 2. vyd. Tokio: Šogakukan 小学館, 2002. ISBN 4-09-501652-3

<https://ejje.weblio.jp/>

<http://kanji.nihongo.cz/home>

6) 赤子の手をねじる

- (dosl.) „Zkroutit dítěti ruku.“
- Označuje, jak je jednoduché zkroutit dítěti ruku, a tedy i jednoduchou výhru vlivem přílišného rozdílu ve schopnostech či silách.
- Podobné angl. *to take a candy from a baby* či *as easy as twisting baby's hand* či *it's a piece of cake*
- Podobné čs. ‚Vzít dítěti lízátko.‘ ‚Jednoduché jako facka.‘ ‚Je (to) hračka.‘

Alternativní verze: 赤子の手をねじる。
V původní verzi použito 手 (*te*) s významem ruka, zde 腕 (*ude*) s významem paže.

赤子の手をひねる。

V původní verzi použito *nedžiru* s významem zkroutit, zde použito *hineru* s významem zakroutit.

例文: 赤子の手をねじるように簡単に相手を打ち負かしました。
,Rozdrtit protivníka bylo tak jednoduché, jako vzít dítěti lízátko.‘
この仕事は彼なら赤子の手をねじるようなものだ。
,Ta práce je pro něj hračka.‘

Zdroje:

Japonsko-český, česko-japonský velký slovník. V Brně: Lingea, 2016. Jazyky světa. ISBN 978-80-7508-142-1

Reikai gakušú kotowaza džiten 『例解学習ことわざ辞典』. 2. vyd. Tokio: Šogakukan 小学館, 2002. ISBN 4-09-501652-3

<https://ejje.weblio.jp/>

<http://kanji.nihongo.cz/home>

7) 二人三脚

- Vykonání úkolu prostřednictvím spolupráce dvou lidí.
- Podobné angl. *teamwork, cooperation*, “three-legged race”

例文: 二人三脚で仕事に取り組む。
,Společně (ve dvou) se pustit do práce.‘

Poznámky:

Trojnohý závod: Dvěma lidem se svážou nohy a potom se běží o třech nohách.
Přenesený význam pro spolupráci.

Zdroje:

Japonsko-český, česko-japonský velký slovník. V Brně: Lingea, 2016. Jazyky světa. ISBN 978-80-7508-142-1

NELSON, Andrew Nathaniel. *The new Nelson Japanese-English character dictionary*. New Nelson ed. Tokyo: Tuttle Publishing, 1997. ISBN 0-8048-2036-8

Reikai gakušū kotowaza džiten 『例解学習ことわざ辞典』. 2. vyd. Tokio: Šogakukan 小学館, 2002. ISBN 4-09-501652-3

<https://ejje.weblio.jp/>

<http://kanji.nihongo.cz/home>

8) 諸行無常 しよぎょうむじょう

- Všechno pozemské se neustále proměňuje, stálé věci v nekonečnu neexistují.
- Podobné angl. *all things are transitory* nebo *all is vanity*
- čs. ‚Všechny jevy jsou pomíjivé.‘

例文： ひと し 人の死にあい、しよぎょうむじょう かん う 諸行無常の感に打たれる。
„Když jsem se setkal se smrtí člověka, zasáhl mě pocit, že vše je prchavé, pomíjivé.“

ぎおんしやうじゃ かね こえ
「祇園精舎の鐘の声、
しよぎょうむじょう ひび
諸行無常の響きあり、
さらそうじゆ はな いろ
沙羅双樹の花の色、
しやうじゃひつすい り
盛者必衰の理をあらわす」

„Hlasy hran chrámu
v háji prince Džéty
zpívají o prchavosti bytí.
Barva květů v korunách sálových stromů
připomíná pravdu o pýše a zmaru.“
(Úvodní slova eposu „Příběh rodu Taira“ v překladu Karla Fialy.)

Poznámky:

Váže se na slovesa či na podstatná jména viz příkladové věty.

根本思想	<i>konponšísó</i>	v buddhistické terminologii se jedná o jednu ze základních myšlenek buddhismu
諸行	<i>šogjó</i>	fenomény, jevy celého univerza; záslužné skutky vedoucí k osvícení
無常	<i>mudžó</i>	pomíjivost, prchavost

Zdroje:

Japonsko-český, česko-japonský velký slovník. V Brně: Lingea, 2016. Jazyky světa. ISBN 978-80-7508-142-1

NELSON, Andrew Nathaniel. *The new Nelson Japanese-English character dictionary*. New Nelson ed. Tokyo: Tuttle Publishing, 1997. ISBN 0-8048-2036-8

Příběh rodu Taira. Praha: Mladá fronta, 1993. ISBN 80-204-0361-2

Reikai gakušú kotowaza džiten 『例解学習ことわざ辞典』 . 2. vyd. Tokio: Šogakukan 小学館,
2002. ISBN 4-09-501652-3

<https://ejje.weblio.jp/>

<http://kanji.nihongo.cz/home>